

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iani Gvlielmi Verisimilivm Libri Tres

Gvlielmus, Janus

Antverpiae, M. D. LXXXII.

Liber Primvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70877)

II.
petri. &
atulle. En
ius.
e sublat.
en. Fr
not corr
ias exte
adida. T
V arro
Delfe
emenda
id Non
us. B
becula
expla
o corre
Anera. d
IANI

IANI GVLIELMII
VERISIMILIVM

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Misargyrides. Plautus Mostellaria emenda-
tus locis tribus.

EPIDE ludunt Conci in persona-
rum nominibus ad rem qua repra-
sentant accommodatè excogitandis:
& plerumque illi quidem iis qua co-
gnatione quadam cum re cohèrent,
interdum tamen & contrariis quam
poscat confutgendis, ludos vrbaniſſimos faciunt.
Plautus Perſa paraſito nomen fecit Saturioni, cui
numquam non compareret inedia, planeque e-
tatis, vt ipſemet ait: non ſaturio. Simile com-
entum excidiſſe ſuſpicor Moſtellaria, Scæna Scele-
tem ego annum.

— Hic it ad me. ſaluus ſum,

ſpes eſt de argento. TR. hilarus eſt fruſtra iſthic homo,
ſaluere inbeo te mi Saturites benè.
Mocet me, quod in ſuis libris inuenit doctiſſimus
Camerarius, mi ſaturites: quibus coniunctis & leui-
ter immutatis lego, ſaluere inbeo te Misargyrides benè.
Primum proximè ductum ſcripturæ veteris: tum ve-
niſte arbitrabar ἀντιοπάξος argenti-odiu, qui ita
bellum inhiaret, vt vel os ſibi verberari pugnis, mo-
argenteis, facilè pateretur. Poſtremò in Adelphos
Auentij Donatus liquidò confirmat Misargyriden
A trape-

trapezita Plautini nomen esse, quem frustra alibi
 queras, si hunc quem reprehendi amiseris, Eadem
 Scena, Serui quæ cum.

*Vale sis ne forte ad merendam quopiam deuortis,
 Atque ibi meliusculè quàm sat fuerit biberis.*

Malim legere: *Atque ibi ne plusculè.* Mox:

Ita dico, ne ad alias adis perperam deueneris.

PH. Scio quæ me ire oportet & quò venerim: noni loco

Hæc ut alij explicent, non me fugit: sed verius
 mo perperam vulgari, corrigendum quæ esse:

Scio quò me ire oportet, & quò venerim noni loco.

Hoc uero, loquus; ut cocus coquus, secor sequor
 promiscuè scribebant: & *περὲς* elegans est, sicut

istis: ubi loci, huc locorum, huc viciniæ. Terentius

Interea mulier quædam ab hinc triennium

Ex Andro emmigravit huc viciniæ.

Ita interpretes vetus, quem sequi quæ in Nonium

tò malo. Sic enim & Plautus Mercatore:

Vt isthuc est lepidum! proximè viciniæ

Habitat.

Probat emendarionem meam & hoc quod statim
 statim, quò venerit:

Philolaches hic habitat, cuius est pater Theoprotus

CAPVT II.

Habe tibi res tuas. Duùm locorum Afranij apud

Nonium correctio.

VI M negocij nominibus eruditus offudit Nonium
 dum optimis scriptoribus admittendis mendacis
 segetem serit ita vberem, ut ei ne cum Theoprotus
 dem Hercules extirpandæ futurus videatur. Ita
 nos quoque non inutiliter laborasse,

Ant. M.
 Varian. L.
 LI

LIBER PRIMVS.

Sperat quidem animus, quò eueniat diis in manu est.

In Vafer.

*Spanus Diuortio. Qui coner noctu clanculum brusire do-
tem ne remittas vafer, honestè vt latites & nos lau-
das diutius.*

Latricarunt hæc plerique, dum nodum in scirpo quæ-
rant: extricauit, quod sciam, hæctenus nemo. Lego:

— *qui conere noctu clanculum*

Reuere, dotem ne repromittas vafer:

Honestè vt latites, & nos ludas diutius.

Argumentum fabulæ ex titulo vidère est fuisse de dis-
solutione coniugum: in ea dos reddebatur vxori ius

Romano: id ex veteri formula notum, H A B E T I -
B I R E S T V A S: ad quam alludit Philippica II. Ci-

cero, illam suas sibi res habere iussit, ex duodecim tabulis:
claus ademit, forasque exegit. Apuleius Milesiarum

libro: Tu quidem, inquit, tibi istud tam dirum facinus:
concessim toro meo deuorte: tibi que habe res tuas. Porro

respondabant, promittebant; ita respondebant, re-
promittebant præsentem, ne itaque insimulatur ma-

trix, rus cogitare, ne dotem repromittat.

In Conicere.

*Spanus Incendio. Seruus est mihi Nicasio sceleratus curiosus
cum filio ei conicere ad nescio quid de latriuncula.*

Hæc in verbus repono, & emaculo, cumq. alio loco,
quem laudat idem Nonius in Concedere, ita cõparo:

— *Seruus est mihi Nicasio*

Sceleratus, curiosus; is cum filio

Conicere hac nescio quid de latriuncula.

Atque eccum inedit, hoc procul concessero.

Conicere est parat conicere, vt Terentio *It visere.*
libris fuisse videtur. Eit *apud* quos: quod postea lo-
corrumpendo fuit.

Insignis M. Varro's sententia correcta. item Plautus, Terentius, Ovidius leuiter.

M. VARRONIS doctissimam sententiam alibi frustra tentatam nuper mihi per sanasse visus sum apud Nonium in Calx,

Nemini fortuna currum à carcere intimo missum leui

Inoffensum per aquor candidum ad calcem subit.

Emendationem meam subiiciam, rectè an secus est istimatio erit doctorum: sic igitur in septenarios pono.

Nemini fortuna currum missum à carcere intimo

Labi inoffensum per aquor candidum ad calcem subit.

Nocuit huic loco, quod innumeris aliis bonorum scriptorum, ignoratam diu fuisse cognationem V. B litterarum. Cùm ergo in veteribus Plauti esset, qui

erat labi: isti correctores leui fecerunt: quem errorem commissum etiam suspicor eiusdem Varronis

τορῶν ἢ περὶ φδορῶν νόσμου, quem locum adscribam, compositum à me cum fragmento altero, quod eodem

bro idem Nonius conseruauit, vt emendandum est

istimo,

Propter cunas capulum positum est,

Nutrix tradit pollinctori.

Detis habenas anime labi,

Dum ventus nos flamine sudo

Suauem ad patriam perducit.

Versus sunt anapæstici dulcissimè facti. tertio vulgatur, anime leui: mendosè opinor. labat enim veritas & tamen si quis contra tendet, pertinax heic natus sum. Eadem causa nauum adspersit versui Plautino, Trinumo:

17710

Si animus hominem perpulit, actum est: animo seruiuit, non sibi.

Si ipse animum perpulit; dum viuit, victor victorū cluet.
Verum enim est, *seruabit.* antiquè, vt *audibit.* Si, inquit, semel animo induleris, aetatem illi seruitutem seruis. Porro *sinit scribit*, vt versus constet: potuiffem *sui*; sed dixisse veteres *sini*, quod nos enuntiamus *sui*, notum est. id etiam in Terentio fuerat, *Andria*. Dum tempus ad eam rem tulit, *sini: animum vt expleret suum.*

Secundum ms. Colonienfis: absque quo esset, potuiffet nos vel Donatus monuisse de mendo. ait enim antiquè dictum; tum aliter vsurpari A delphis, *Non sinit* *ut faceret nos.* In vtroque frustra erit, si publicatos *sinos* sequare. *Sinit* igitur cum esset in Nonio, impositi mutarunt in *sui*, aut quod idem est, & in vettustis editionibus exstat, *sibit*: vnde porro subiit istud *sui*. Neque mihi dubium est, quin respexerit huc *Quidius Tricibus*:

Nam pede inoffensiuum decurrere vita

Dignus es, & fato candidiore frui.

libri scripti. vulgò, *procurrere*: ineptissimè. At illo modo Cicero Catone: *Quasi decurso vita spatio ad carceres à calce reuocari.*

CAPVT IIIII.

Bona scaua. Penitet. Priui custodes. Imodo. Pessum ire, premere. Plauti Pseudolus multis locis emendata, vno Mostellaria.

PLAVTI Pseudolus quæ habet in editionibus vulgariis: *Studete hodie mihi, bona in scenam adfero,*
Nam bona bonis ferri reor æquum maximè.

A 3

Vicio

Vitio librariorum corruptum cenſeo, pollula-
tatione legendum. *Bonam ſcauam.* vt hoc dicat, auſpi-
catò ſue bono & liquido auſpicio in ſcænam ſe pro-
gredi. nam & ludi auſpicatò & bono cum omni-
committebantur, & aliter ſi fieret, inſtauratiuſ
era. Bona ſcaua idem quod auſpiciuſ bonuſ
fabula infrà:

Benè ego ab hoc prædatuſ eho, noui: bona ſcaua eſt
Scæna Pſeudole non:

Metuunt credere omnes. B. A. eadem eſt mihi lex,
edere.

P. S. Credere autem? eho, an panitet, quãdo hic fuerit
Leuiter corrigo, quãto hic fuerit uſuſ. Muſæum
loquendi genus, pro eo quod eſt, Videturne tibi
ram fuiſſe uſitati & lucro. Terentiuſ:

At enim (dices) me quantum heic operis fiat panitet
M. Tulliuſ proœmio Officiorum: Tam diu autem
debebis, quoad te quantum proficias non panitebit. Ex
pla ſimilia paſſim obuia. Scæna Forum coquuntur

Item hiſ diſcipuliſ priuſ cuſtodiſ dabo.

Non certiuſ uixiſſe Plautum, quã eundem ſcribiſ-
ſe, priuſ cuſtodiſ dabo. id què uincit ipſa orationiſ
riſ. Priuſ uetuſtè, qui nobiſ ſinguliſ. Lucilliſ:

Culcitula accedunt priuſ centonibuſ binuſ.

Scæna Vox uiri peſſumiſ.

s. i. quid lubet? pergin ructare in os mihi? p. ſ. ſuaſuſ
Etuſ eſt mihi, ſic ſine modo.

Posteriora Noniſ ſ laudat, ſic ſine ſi modo. emaculatuſ
dum ſuſpicor, ſic ſine: i modo. Ea enim cum faſtiſ
à ſe quempiam reiicientiſ formula eſt Comiciſ
tatiffima. Sticho:

Nefcio quid uero habeo in mundo. E. P. I modo,
Alium conuiuam querito in hunc diem tibi.

Eadem

Ant. M.
Varia L.
LII

Eadem Scæna paullo post:

Sed Simo ut probe tactus Ballio est! quæ tibi dixi

Effecta reddidi. s. i. derides? pessumus homo est.

Inclinat animus credere, scribisse poetam, pessum is

modo ut. Pessum ire, perire est: ut pessum dare, perde-

re: & in eadem significatione, pessum premere. Mo-

stellaria: Istum pro suis factis pessumis pessum premiam.

Docta translatio est à re maritima: argumento est lo-

cus Cistellaria:

Mariumis moribus mecum experitur, ita meum frangit

amantem animum,

Neque, nisi quia miser non eo pessum, mihi vana abest

Perdita perniciës.

Siue figura vsurpauit Rudente:

Nunc eam cum nauis scilicet abiuisse pessum in altum.

Deiussu admodum fallor, Mostellaria quoque, Scæna

Melius anno hoc:

Sed Simo, ita nunc ventus nauem nostram

Deseruit. s. a. quid est? quo modo pessimè potuit

Quæ ne subducta esset in terram ante hac?

Argo enim, quo modo pessum ire potuit. Non potest, in-

ter, ut submersa vobis nauis sit, quam in terram

subduxistis. Et confirmat correctionem meam,

quod subiicit mox Tranio:

Venit nauis nostræ quæ frangat ratem.

CAPVT V.

Heptasyllabi poeta veteris apud Istrum maculosissimi

metri suo restitui.

FATENDVM est: nimium amo antiquorum ho-

minum ingenia, multoque lubentius pasco auidita-

rum meam reliquis eorum quantum libet ambesis

blat.

A 4

blat.

blattarum, & qui non minus infesti iis, emendatorum dentibus; quam luculentis canis ubique nesci scripturientium. Itaq. cum incidissem nuper in bellaria nescio cuius poetæ, temperare mihi non potui quin vt defacanda arbitrarer sententiam meam delictatis conuiuatoribus proponerem. Sic igitur Illudrus Etymologici libro XXI. cap. XXXII.

Thynius (anulus) purus est, primum in Bithynia fabricatus, quam olim Thyniam vocabant. Flaccus: Lugente meam ra nec smaragdos beryllósque mi Flacce, nec nitentes perdidit margarita quæro, nec quos thynica lima perpoliuit. Os nec Iaspus capillos.

Hos versus cuiuscumque sunt: nam Flaccus ille laudatur irrepsit ex ipsis versibus, & propè est vt viro docto C. Cilnij Macenatis in Horatium credam: sed cuius cuius sunt, ita emaculatos non pessimè arbitror:

*Lugens te, mea vita, nec smaragdos
Beryllos neque, Flacce, nec nitentes,
Semper candida quæro, o margaritas
Nec quos Thynica lima perpoliuit
Anellos, nec Iaspis lapillos.*

Notus mos Romanorum ponendi in lectu amoenissimi venustissimè tangitur: hoc animaduerso sententia non obscura est. Margaritæ nitentes semper candida, sunt candida, vt Virgilius dixit, *Crebra ferit*, crebrò. Bithyniam olim dictam Thyniam, notum ex multis auctorum locis, verius tamen fortasse ita partem dumtaxat eius nominatam, cui rei auctor Ammianus, qui libro XXI. in Mariandynam & Thyniam eam distributam memoria perdidit.

CAPVT VI.

Serere beneficia, pugnòs. Serere fallaciam. Bitere & bitare. Atij fragmenta aliquot correcta, & Plautus Pannulo.

L. ATTII principis Latinae tragœdiæ fragmenta quædam, apud Nonium corrupta, hoc capite, quod proero, redintegrabo.

In Fors & Fortuna.

Andromeda. Multi iniquo mulier animo sibi mala auferre in malis, quibus natura praua magis, quam fors aut fortuna obsuit.

Vnius verbi vitio labat sententia. pro auferre MS. agnoscit, auferre: idque rectum est. Ausi & auxi, vt in nixi promiscuè vetustissimi: quare hæc in lexicarios recolligo:

Multi iniquo, mulier, animo sibi mala auferre in malis, quibus natura praua magis quam fors aut fortuna obsuit. Fructa sententia est, & quæ non longè ab Herodoti illo, *ἠδὲ ἀνδρῶν καὶ θεῶν.*

In Seges:

Andromeda. Quod beneficium haud in sterili segete te obesse intellegis.

Amicus tentat legere, locasse: ego præstare audeo verum esse, obesse. Obserere beneficia, peruenustum est. varîe enim transfertur id verbum. Plauti Menæchmis aliò:

Hic ego nunc semetem in ore faciã, pugnòsque obseram. In Pannulo serere lites dixit, & serere fallaciam. sic enim lego hos versus, Scæna prima.

Abeamus intrò, vt Colabiscum villicum

Hanc perdoceamus vt serat fallaciam.

Vulgarij libri omnes, *serat*. inficetè. At nostrum illud præterquam quòd vñtatissimum loquendi genus,

A 5 etiam

etiam iocum ex ambiguo, more Plauti, caput de
lico enim sermo est.

In Gracilitudo.

Attius Amphitruone. Tamen ista tua gracilitudo
et us facit, ne dubitem.

Leggo, ne diu bitem. Bitere & bitare veteribus
quod nobis ire, nemo nisi fungus in his litteris
nescit. Quia, inquit, imbecillē te video quā ab
quā à corpore non defertigabo amplius multa in

In Specis.

Attius Alcmonone. Quod dii interdum inferum
depressum altis claufere specis.

Suspicio anapæsticos fuisse, itaque rectē à me
culatos:

Quod dii interdum inferum penitus
Depressum altis claufere specis.

Scio enim descensiones istas heroum ad inferos
occafio semper fuisse, reditusq. ante eundem

CAPITULUM VII.

Tubuli. Animi angī. Pretio vincere. Cicero Verris
quantis locis emendatus.

M. TULLII his libris pauca admodum
gere decreui. alterius enim erit & temporis & loci,
studiosis harum litterarum impertiri ea, quae in
mum hunc linguæ Latinæ parentem notata habeo.
Lubet tamen interspergere nonnulla quæ
quemdam ceterorum exhibeant: sicut nimirū, vitæ

— ficos propola recentes

Protulit, & pretio ingenti dat primitiū paucos.

Libro accusationum quarto acerbè & grauitatē
ctatur scelus Verris, qui suam in iudicando fidem

Ant. M.
Varia L.
LII

...actore flagitiosissimè pecunia addixisset. *Quem,*
quæ, mihi tu Bulbum, quem Stalenum, quod vniquam
modi monstrum aut prodigium aut auarum aut
abus, qui cum reo transigat, post cum accusatore deci-
dit. In quibus verbis quem dicat Bulbum nescio, ac
 sententia ne alij quidem vlli; nihilque certius est
 sententia libri veteris, quem mecum communicauit
 clarissimus Io. Metellus, *Quem mihi Tubulum.*
 Eundem pro Scáuro meminit, apud Alconium. Si
 iudices, pro L. Tubulo dicerem, quem ex omni
 sceleratissimum & audacissimum fuisse accepimus.
 Tubuli gentis Hostiliæ, & mentio est, si
 fortè hoc ad rem, C. Hostilij Tubuli proprato-
 apud Liniuum libro x x i x.

Ibidem paucis interiectis.

Que posteaquam iste omnia abstulit alia rogando, alia pos-
cendo, alia sumendo, ferebat Stenius vt poterat, ange-
batur tamen animi dolore necessario.

Conatus huius loco medij Lambinus, etiam magis
 corruptus: sed venustissimè idem liber, angebatur ani-
 necessario. Sic Epidico Plautus: *Absurdè facis qui an-*
gatur animi. Et eadem fabula, *excruciari animi, desipere*
anxi, sermonis falli, idem dixit.

Aliquanto inferius:

Quicumque senator voluerit fieri quamuis puer, quamuis
indignus, quamuis ex eo loco ex quo non liceret: si is
pretio apud istum fieret idoneus, vt vinceret, factum
esse semper.

Et hic locus glossemate inquinatus, in ms. erat, *si is*
pretio apud istum idoneus vinceret. Idoneus à p x i u o s pro
 idoneos. hoc mutato constitutus locus est: ita paullo
 infra: *Fir vt pretio nouus vincat, litterasque à pratore au-*
ferat. Curculione Plautus:

Si amas,

Si amas, eme, ne rogetes: facito vti pretio peruenit

Aliquanto post:

*Is quod videbat istius censum stare nullo modo posse
censum obseruare iussit.*

*Liber scriptus, istius census stari. Scribo litterula
tracta, censu stari: hoc est, in istius censu perfectum
pro Flacco: Prator actionem se daturum negavit: vti
cata stari ostendit placere.*

CAPVT IIX.

*Vitæ familiæ. ris. Lubens. Lubentia. Plauti Perse
locorum restitutio.*

SCÆNA, Omnem rem inueni.

Marsupium habeat, inibi paullum presidij,

Qui familiarem suam vitam oblectet modo.

*Lego, oblectet domi. Familiarem vitam eam autem
domi à nemine vocatus agat: ita parasitus Cap...*

Neque vniquam quidquam me iuuat, quod edo domi.

Foris aliquantillum etiam quod gusto id beat.

Eadem Perfa, Scæna Hostibus victis.

*Statuite heic lectulos, ponite heic que assolent: bene
volo primùm aquulam mihi*

Vnde ego omnis hilaros, ludentis, letificantis facia...

*Quorum opera hæc mihi facilia factu facta sunt,
volui effieri.*

*Nam improbus est homo, qui beneficium sui summi
reddere nescit.*

*Lepidissimi, ita me Musæ ament, versus; sed per
scurus ex iis secundus, ob insolentiam formula
ciam hilaros vt fiant; elegantis tamen, & in vno Pl
locis sexcentis obuia, accusandi casu pro nomi
posito. Nos exemplo vno contenti erimus, Epistola*

Sonnenio, exiuiabilem ego illi faciam hunc vt fiat diem.

Primum noto: tum leue ex eo mendum tollo.

Lubentis enim reponendum haud dubiè, *lubentis:*

quod conuiuij verbum proprium est, cum frôte iam

correcta iocandi & sese exhilarandi cuique lubido

Adelphis Terentius:

Illerem ac lubentem fac te in nati nuptiis.

Gellio *lubentia conuiuiorum sunt lautitia, &*

quae vitro citro reciprocant inuitationes. lib. xv.

Ca *lubentia gratiaq; omnes conuiuiorum incognita sunt.*

Aplinius de Afino primo: *Lectulo refouet, cibo satio,*

molle mulceo; iam ad lubentiam procliuus est ioci & scitum

et canillum. Hinc lubentes pro lætis & hilaris, & ipsa

lubentia dicitur, Afinaria:

Non ego nunc Libanum requiram aut familiarem filium;

sed ego illos lubentiores faciam quam lubentia est.

Sticho. Itaque onustum pectus porto lætitia lubentiaq;

caetera, vt arbitror, bene habent: hac totius soci sen-

tentia. iubet Toxilus lectulo statui, cyathos, vinum,

caetera quae assolent, inprimis caldam temperando vi-

disponi: vt lubentia & hilaritate impleat omnes,

quorum opera fallaciae ex sententia successerint. pla-

te enim sibi, vulgò quod dicitur, ingrato nihil

quidquam esse improbius.

CAPVT IX.

Truones. Silus. In Festo pauca nimaduersa.

APVD Festum in voce Stolidus versus Ennij

publicatur:

Sam vidi pugnare suos stolidi soliti sunt.

Quin mss. fuisse viri docti indicant, vide. Diuisa vo-

cere-

ce restituo: Nam vi depugnare. Apud eundem Secretum
Afranius Abducta. Quam senticosa verba pertorquet
 Mutant viri docti in, lupa: ego propius scriptura
 terf. ductum, pertorquet truo. Triones vulgi
 ma in enormis nasi homines. Cacilius:

Prò dij immortales! vnde prorehsit truo?

In Silus.

Silus appellatur naso sursum versum repando.

Malo lectiopem libri scripti Colonientis, *naso*
sum versus & repandus. A filo enim denominati
 nes, vt à naso nasones, à mento mentones, à
 dorso dorso.

CAPVT X.

Videri scribendum saltem, non, vt vulgo, saltem. Illud
Gellius libro. II. cap. XIII.

QVÆRIT scriptor Atticarum Noctium
 gnificatione & origine particula SALTÈM, &
 censet se le quidem duas opiniones hominum, v
 parer, ingeniosorum: sed nem tamen argutias
 acutas quam veri similes iudicat, pronuntiat que
 plius. Ea de re vt certi quid statuere & diffinire
 merarium; ita fortè non reprehendendum, ser
 tiam meam timidè & verecundè ostèdere, iudic
 relinquere doctioribus. Semper enim ita existim
 errore fieri peruulgato & hoc tempore; vt sic d
 rim; catholico, quòd id verbi secunda vocali & s
 batur & pronuncietur: cum recta & legitima
 ptura videatur esse per tertiam. Auctores habeo
 bros manu descriptos, è quib optimes quisque &
 tustissimus agnoscit, SALTÈM: nonnulli etiam
 ductum & repositum quod nunc terimus habet
 hi sic vsu venit; neque dubito quin & alius. De
 ex ho

hoc analogiam eruebam; ex illa significationem.
 raptim à supinis raptu, cursu, sensu, recessu; raptim,
 sensim, recessim: eodem planè modo descende-
 re à saltu, saltim: & vt in illis primigenia signifi-
 catione vis residet; ita eadem in hoc non obscura est.
 Adhibetur enim in oratione, cum ea quasi saltu quo-
 dam ab iis quæ antecesserunt subito præcipitat, &
 finit in extremum aliquod. Parcæ adscribere ex-
 ceptæ sunt enim sexcenta tanta in promptu, neque in
 volumine, in quo non hæc transiliendi siue transiti-
 onis, vt Rhetores loquuntur, vis eluceat. Quod si
 quis neque libris acquiescit, nec Etymologice con-
 cernit, at ille Priscianum saltim audiat, qui enu-
 merans aduerbia in E M verbum de hoc nullum, postea
 addit. In I M & denominatiua inueniuntur & verbalia
 & participalia: vt à parte partim, à viro vitim, à vice vi-
 tim, à statu statim, à raptu raptim, à saltu saltim & sal-
 tim. Vbi quin intellegat, quod nos vulgamus
 ALTEM, dubitare nos res non patitur. Qui vetu-
 statem obiciet scripturæ iam inde à Gellij ætate vsu-
 que, sciat iam tum plerumque maiorum consuetu-
 dinem quæ scribendi quæ loquendi mutauisse, id quod
 ex ipso colligere est: viderique eius addubitatio-
 nem inualuisse, cum, quod ille hesitanter po-
 suerat, Grammatici temere sequerentur. indicio est
 Donatus, siue quis alius est in Adelphos Terentij:
*ἀλτεμ, inquit, τὸ ἐξατοῦ. natum est autem à captiuis, sal-
 tim, qui nihil aliud præter salutem à victore petunt.* haud
 dubio ex Gellij loco. Hac in sententia magis confir-
 matus sum, postquam probari eam sibi mihi signifi-
 cavit eruditissimus amicus meus Fr. Modius; qui
 etiam P. Pithæum ita in suis Abris perscriptam hanc
 vocem repperisse, ostenso eius ad Sidonium Apollin-
 narem

narem loco, me docuit. Si quis tamen melius
attulerit, eum libens merito sequar.

CAPVT XI.

*Pergula. Creta in toga candidari. Inspare. Padidam. Po-
ponius apud Nonium restitutus pluries.*

ARCESSAMVS Pomponium quoque ad
nostras, & malè accepto ei à mutua
Nonio si quid in nobis opis est ne denegemus.
mum, quod adducitur in Suppilare:

*Pompon. Sarcul. Alteram apportat, prodigit, per
supilat semper.*

Haud dubiè rectè emaculo, Alter amat, potat. Ogi
mendi è distractione syllabarum, Alteram atpotat.

In Taxim:

*Pompon. Buccon. Clandestino tacitè taxim per
per cantum.*

Iunius in ms. inuenit, *per spectam periculum. Emen-
perculam. Percula siue Pergala, vt Glossa explicat
Plinius xxi. lll. L. Fulcra
gentarius bello Punico secundo, cum corona rosacea
è pergula sua prospexisse dictus, ex auctoritate senatus
cerem ductus non ante finem belli emissus est.*

In Ominas.

*Pomponius Cretula. Nil petitur bene eueniat. Ita
& tibi bene sit, qui rectè ominas.*

Editio vetus Veneta, *Cretula vel petitura. Scribo,
meo quidem animo verissimè, vel Petitore. Scribo
hanc fabulam, vt è titulo colligo, de candidato ma-
gistratum ambiente: ideo Petitorem inscribit, qui
peti magistratus propriè dicitur; & Cretulam, quia
qui petebant creta togas suas candefaciebant, vnde
candi-*

candidati ducta appellatio est. Præterea cognomine
hæc distinguere voluit ab illa, quæ *Petitor Heres* in-
scribitur. Iam sententia fragmenti clara est, esse ver-
ba bene precantis candidato, & illius responderitis.

In Feruit.

Pompon. Fullone. *Facite vt ignis seruat, ligna instipite,
far concidite.*

dictum est, *instipite*. Instipare est iniicere: vt obsipare,
obscicere & aggerere. Plautus: *Obsipat acyulam*. Vt au-
tem sonare, sonere; tonare, tonere: ita instipare, insti-
pare promiscuè inflectebant. Pomponius alibi: *Par-
tem insippi, conclusi, condepsui.*

In Intybos.

Pompon. Placentæ. *Rustici edunt libenter pedibus tristes,
acres intybos.*

Scribo, *pedidos, tristes*. Pædidum quod cæter & gra-
uolioris est, vt omnes nôrunt.

CAPVT XII.

nam prouerbium, *Ossa atque pellis*. tum Virgilius, *Oui-
bus*, Plautus emendati.

P. VIRGILII versum Bucolico tertio libri pu-
blici ad vnum omnes ita legunt:

His certe neque amor causa est vix ossibus herent.

sententia non multum, à verborum & interpun-
tionis venustate abductum longulè. Scribo enim:

His certe (neque amor causa est) vix ossibus herent.

actor mihi perspicuis verbis in Terentij Eunuchum
mutatus: *Hi hicc, his hisce, nominandi casu numero mul-
tis promiscuè vsurabant.* His ergo hoc loco hi est.

postea trita Latinis auribus formula est, *amor causa*
est sic Cicero Lælio: *Valetudinem causa non mæsti-*

B tiam

nam fuisse. Et reducit hic versus mihi alterum in memoriam P. Nasonis non dissimilis sententia:

Si pata est, Veneri similis; si flava, Minerva;

Sit gracilis, macie qua male visa sua est.

Emendo versu posteriore, *macie qua male visa sua est*. Ut enim Maro, vix herere ossibus; ita hic Nalo, nisi macie siue macilenta cute dixisse videtur, potius, nisi me meum fallit somnium, dixit, de qua, ut verus verbum est, *ossa atque pellis tota esset*. Itaque verbum dico, quod *macilentos* est iactatum id est in macilentos est Plauti locis duobus colligebatur.

Capitulis:

Macescere, consenesco, & tabesco miser,

Ossa atque pellis sum miser à macritudine.

Ita rectè ms. Langij: malè vulgo *miserà macritudine*.

Aulularia:

Volo ego ex te scire, qui sit agnus curio.

E V. *Qui ossa atque pellis totu'st, ita cura macet,*

Quoniam extra inspicere in sole erit in viuo licet,

Ita is pellucet quasi latet in Panica.

CAPVT XIII.

Notatum item pro uerbum, *Vipera est in veprecula*. Cuius illustratus Virgilius, & Cicero pro Sextio.

EODEM Bucolico leguntur hæc ab omnibus.

Qui legitis flores & humi nascentia fraga

Frigidus, ô pueri fugite hinc, latet anguis in herba.

neque tamen cultius quidquam subesse vili pretum suspicati sunt. Mihi numquam dubium quin poeta ad paræmiam quamdam respexerit fortasse eam qua vulgò ferebant, viperam in veprecula: de periculo graui & inopinato.

rationem aperte extulit Pomponius:

Dide, cedo cacatum. vipera est in veprecula.

Prima verba videntur mendosa, & conabar legere, *Dide, cedo cacabum.* Cacabus enim vas in quod pulmentarium coquitur: sed abstineo. Respexisse autem huc Virgilium vincit, quod fragorum meminit, quæ in vepretis ferè leguntur. Significat idem verbum M. Tullius pro P. Sextio: *Quoniam id etiam satum civitate fuit, ut illa ex vepretis extracta nitedula remp. arrodere.* Ere nata mutavit argutissimè. nam sic cum audivetur, vipera è veprecula, de eo qui & vehementer coceri posset, & de improviso, cauerique idè vox posset: ille nitedulam ex vepretis appellat, qui nocere velit magis quàm possit, cauerique non magnopere debeat.

CAPVT XIV.

Votius. Tamenesi. Nullus pro non. Casine prologo versus, quem alter ipsa in fabula restitutus & Terentius Andria.

CASINÆ Plauti qui præponitur prologus elegantissimus mehercule & perurbanus est, dignusque qui eo legatur. in eo versus hic in libris paulò vetustioribus omnibus ita concipitur:

Aures votiuæ si sunt, animum advertite.

Primus Lambinus, ut nos credere vult, illud *votiuas* parum huc convenire animadvertit, mutavitque in *vaciuas*, ad exemplum illud Plauti Pseudolo:

Fassis vaciuas Pseudole adis aurium.

Mea ut migrare dicta possint quod volo.

quo dissentio. Neque enim, ut heic quidem usurpatur, iocus acuti quidquam habet, ut illo quem modo posui loco, adductis quæ ad eandem translationem faciunt aliis. & quorsus tandem si aures vaciuas

B 2

habeant

habeant non eas aduertere iubet, sed animum, quod
penitèret verborum antecedentium. Itaque videtur
verius sit:

Aures votita si sunt animum aduertite.

Votitus qui voto quo minus quid faciat impedire
Asinaria:

Nolo habere illam causam & votitam dicere.

Lepidè igitur histrio: si, inquit, voto tenemini
minus auribus mea dicta vsurpetis, at vos animum
vsurpate. Lusit nimirum in eo, quod immobilis
mini natura aures dedit, vt ex aduerti non possint
animum aduertere vulgatissimum loquendi genus
hoc igitur agere eos iubet.

Eadem fabula, Scæna Si sapitis.

Qui amat tamen hercle si esurit nullum esurit.

Immuto leuiter, sed, quod ausim præstare, verum

Qui amat tamen hercle et si esurit, nullus esurit.

Tamen si probum & antiquæ notæ verbum hinc
tmesi cum esset, propè euanuit. Id reponens
etiam in Terentio, Andria: *Nilil audio*

Ego te commotum reddam. DA. tamen si hoc verum

Ira enim optimum fragmentum Colonienfe, quod
æde maxima adseruatur. Nullus esurit, pro non
notum loquendi genus. Pomponius: *Lapatium
lus vescebat, lardum luscabat libens.*

CAPVT XV.

Varronis duo fragmenta composita. eiusdem Modij argumen-
tum, & indidem sententia adducta expressa de Plauti

VERE hoc vulgo dicitur *ei'uar' è'nis*, merito
doctissimi viri semper monuerunt, fugiendam in
stutu ineptam leuitatem, in iis togatorum eruditione

Varro, cuius super hac re sententiam, quæ Menandri eius heferat, ex Nonij duobus locis à me comparatam huc adscribam:

Non modo furis apertis, sed penè natibus apertis ambulat: cum etiam Thais Menandri tunicam habeat ad talos demissam.

Notat schema vestitus nostro seculo non insolens: ubi & hoc noto, vidèri politissimum virum more suo alludere ad locum poëta veteris æqualis sui, certe non multo maioris Turpilij, ex cuius Demiurgo hæc adferuntur:

aperta sura, brachia autem procerà horrore in mihi Ex corde exfuscitabant.

Verba sunt, ut apparet, puellæ fastidientis in proco & corpore enormi & deformi habitu. Itaq. sibi eas magis odio ac senio esse ait, ut ex eadem hac fabula citat Nonius. Eadem de causa scribserat Modium, quo, ut ex fragmentis intelligimus, in victu & vestitu reprehendit vtrumque τὸ πλεοντε καὶ τὸ ἐλαττον; probat, id quod titulus docet, τὴν μεσότητι. Modius enim ipsi planè id est, quod Græcis τὸ μέσον, M. Tulij mediocritas quæ inter nimium & parum est. In quo libro præter cetera memorabile illud & tamquam è tripode Apollinis oraculum; non eos optumè vixisse, qui diutissimè vixent, sed qui modestissimè, id est modice. Quis verbis postremis ad Plauti, ut solet, allat, Perla:

Modice & modeste melius vitam vivere.

CAPVT XVI.

Euripidis Medea locus emendatus, & cum simili Ciceronis compositus.

EURIPIDIS Medea primore statim fabula ita

B 3 allo-

alloquitur puerorum regionum magister eorum dem
alumnam anum.

πῶς δ' ἐχλ' θνητῶν; ἀρπ γνώσεις τόδε
ὅς πᾶς τις αὐτὸν τῆ πέλας μᾶλλον φιλεῖ.

Cum illa quæsta esset Iasonem benivolentia & p
tatis in suos parum meminisse; subiiciens hic, q
tandem, inquit, non idem facit at? iam intellegis
um esse vulgò quod dici solet,

Omnes sibi esse melius malle, quam alteri.

Sic enim versum posteriorem interpretatus est
antiquus, ut recte vidit eruditissimus Victorius: ubi
que præclare priorem ita ut nos scribimus lau
scholiaste admonitus, cum vulgò aliter legatur. So
iicit deinde ille apud Euripidem causarum quæ
contentionem, quis inducti amicos sibi plerumq
postponant:

οἱ μὲν δικαίως, οἱ δὲ καὶ κέρδεις χάρει,
εἰ τῆς δὲ γ' ὁνῆς ὀνεκ' εἰς ἔργου πατήρ.

Quorum versuum prioris difficile est vt depellat
sententia iamdudum suscepta, legendum videtur
μὲν δὲ κλέει. Primùm viciniam litterarum ma
quis cõsideret, & is maximè qui librarium & co
pendia & ductum ex libris manuscriptis nouit: ma
ipsam ré putet. Hoc enim, opinor, vulgata lectio
nat, minùs multos quàm debet amare, partim multo
partim auaritia impulsos. quod & falsum & ineptum
est. Falsum, quia si philosophos audias, vix vnquam
magis amabis amico, vt ius amicitia non migret
eptum; quòd potius opponendi fuissent ij qui inuicem
deserent amicos, iis qui iustè; quàm qui auaritia
At nostrum hoc quod reponimus huic loco aptissim
mum, alij, inquit, ambitione acti se amicis antepo
nant.

Ant. M
Varia L
LII
23

nonnulli etiam turpis lucri cupidine: ne tu id
 nun iniquè feras, si sui amoris causa pater liberos ne-
 glegit. Ponit eadem M. Tullius Lælio, ut quosdam
 propositos, ad quos multæ multorum amicitia faciant
 naufragium. Sin autem ad adolescentiam perduxif-
 sent, dirimi tamen interdum contentione vel vxoria
 conditionis, vel comodi alicuius quod idem vter-
 que adipisci non posset. quod si qui longius in ami-
 citia prouecti essent, tamen saepe labefactari, si in ho-
 noris contentione incidissent. Quem ad hunc ipsum
 Euripidis locum respexisse valde suspicor: ita eadem
 omnia utrobique posita, quæ beniuolentiæ rescindunt.
 de sint, ambitio, auaritia, vxoria condicio.

CAPVT XVII.

Paccuij versus aliquot compositi de coniectura, & correcti.

NONIUS in Senium ex Paccuij Peribœa hæc
 adducit:

*Parum est quod te atas male habet, ni etiam hic ad ma-
 lam atatem cruciatum adiungas reticenti.*

hic nemo non videt, mediocriter doctus saltim, lit-
 terulam fugitiuam vocis postremæ reprehendendam,
 ut fiat, *reticenti*. Illud fortasse non item, videri hæc
 adhesisse aliis aliquot versibus, quos malè diuisos
 in Nonij locis quattuor ita compello, ut sic dicam,
 unum & compono.

se. Lapis cor cura, arumna corpus conficit.

*N. Parum est, quod te atas male habet, ni etiam hic ad
 malam*

atatem cruciatum adiungas reticenti?

Esare, quæ cor tuum timiditas territ at?

te. Mane, expedibo actutu: ibi quod cõtrà rogo Respondeas.

Certè sententia examuffim quadrat, & vt non in
olim coheserint, vtilius tamen heic legentur coniun-
ctè, quàm diuulse apud Nonium, in Senium, Lapi-
Timor, Expedibo.

Idem, Accusatiuus pro Genitio.

*Pacuius Peribæa. Regnum imperator, æternum mu-
rum sator.*

Lego, Regum imperator, æternum marum sator. Merito
pro murus iam tralatitium. Est precatiois adbe-
uem initium: vt liquet ex his quæ ab eodem Gram-
matico conseruata non longè à superioribus heic
videntur:

— veniam precor,

Petens, vt quæ egi, ago, axim verruncent bene.

Vicem mantisæ, vt antiqui loquebantur, adiciam
ad hæc Pacuuij quæ ex eodem dramate laudantur:
Nonio:

Nam me perbitered, illis opitularier

Quolis exitio cupio, dum prosim modo,

videri respexisse Terenti, cum illa scriberet Andria

Ego Pamphile hoc tibi pro seruitio debeo,

Conari manibus pedibus noctesque & dies,

Capitis periculum adire, dum prosim tibi.

CAPVT XIX.

*Vocare. Vocationes. Emendatus Eunuchus Terentio
Sticho Plautus semel.*

TERENTII Eunuchus quod vulgatur;

Te mihi patronam cupio Thais, te obsecro.

rectius in mss. est, & libris melioribus, *capio.* Ver-
enim mos Romanorum tangitur. è plebe hominum
instituto Romuli, quos vellent è patriciis patronos
capie-

capiebant, quorum praesidio & opibus tuti essent: neque fas erat à patrono clientem deserere. auctor Dionysius historicarum secundo. Vel igitur huc respexit, vel Urbanus etiam Chærea patronā capit tamquam servus libertus eius, cuius se paullo ante servum gestabat.

Eadem fabula:

*Qua cum amatore suo cūm cenant, ligurriunt,
Harum vidēre inluuiem, sordes, inopiam.*

Et haec verissimè fragmentum Colonienſe, *Qua quomodo amatores vocant, ligurriunt.* Vocare Latinè dici, quod nos vulgò inuitare notū est. in eo emendandus Plautus Stichus:

Sed generi nostro hæc reddita est benignitas,

Nulli negare soleo, si quis me vocat.

Libri omnes, si quis me esum vocat: sed istud, esum, irregularis est glossa vel versus arguit, cui nequiquam mendicatus est Lambinus. Hinc Catullo vocabuntur:

Vos conuiuia lautiora læti

De die facitis, mei sodales

Quarunt in triuio vocationes.

idemque Iustino lib. x x v i i. Hieme deinde immittente non in conuiuio sed in campo, non in vocationibus sed in exercitationibus, nec inter sodales sed inter aequales aut equo aut cursu aut viribus contendebat. Ita enim isthic legendum amicissimus mihi, flos Germaniæ, Palmerius me monuit, cūm publicetur ineptè vocationibus aut exercitationibus. Neque verò in loco Terentij me morerent, mutili isti centones, qui Donati nomen præferunt quòd dissentire videntur. Quis enim non videt præceptissima illis saepe à nescio qua mala manu adsuta? Et hic quidem lectionem vulgatā interpretationem esse eius, quod ego reposui. Neque versus lababit,

si nō quom neque elices & produces: more veterum
qui & consonandi D syllabæ extendēdæ adiciēdæ

CAPVT XIX.

Aucupare. Quo pro quod. Threces. M. Varro De Lingua
• Latina quarto libro correctus: item Cæcilius.

ERVDITE M. Varro, vt omnia, libro De Lingua
Latina quarto, verborum origines ait aut vulgari
esse & populo quoque non planè incognitas;
Grammaticas, quæ occultiores; aut denique philo-
sophicas & Stoicas, quo difficillimè atque adèdè
perueniri possit. Itaque se ex opinione magis quàm
certa scientia de iis traditurum profiteretur. Quam
inquit, vbi aditus & initia regis: quo si nō perueniam, (ca-
ti in ad opinionem aucupabor. quod etiam nonnumquam
salute nostrâ facit cum egrotamus medicus. Vbi sententia
multò illustrior & fortean locus constitutus erit,
Igeris? quo si non peruenero scientia, at opinione aucu-
por. Mendi occasio fuit. Ad quarta littera pertinet
pro. Aucupari aliquid pro inuestigare Latinis vici-
tissimum. Plautus Milite:

*Vident tu illum oculis venaturam facere atque aucupari
auribus?*

Ita Cæcilio aucupari argētum, est acquirere & in-
ueniundo eo satagere. Sic enim lego *apud* quæritur apud
Donatum in Eunuchum Terentij:

— *Quid tibi aucupatio est*

*Argentum? aut de meo amore verbificatio
Patri.*

malè vulgò, *argumentum*. Sensisse autem quod
fuius Varronem indicant quæ non multò possunt
quantur: *De nostris dicam, cur sint: de alienis, vnde sint*
de ali-

fuit, quod fami arcendæ sit: vt & Sticho:

*Cynicum esse egentem oportet parasitum probe
Ampullam, strigilem, scaphium, foccos, pallium
Marsupium habeat, inibi paullum præsidij,
Qui familiarem suam vitam oblectet domi.*

Portare igitur numos præsidij, est in comeatibus
sumtum secum ferre. Eadem fabula, Scæna
tis spectatum est.

*Ibo intro hac vt meo hero memorem. nam huc
adis seuocem.*

Corrige, ante *adis euocem*. Paucis post versibus:

*Nam & hoc nocte consulendū, quod modo concreta
Mirum, rugisse plerosque leuissimum mendum
ge, Nam & hoc doctè consulendum. Nihil huc nox hæc
& docta consilia, docta dicta, docti doli, semper
micis in ore & sermonibus.*

CAPVT XXI.

*Pecua præcia. Præcia. Species luminis. Specere. Attij
gmenta multoties emaciatæ apud Nonium.*

E naufragio scriptorū L. Attij quasi tabulas
dam collegenti mihi in manus venerunt vitiole
dam & hiantes, quas refarcire conatus sum, bene
secus alij viderint.

Nonius in Pecua.

*Attius Diomede. P asim qua præda pecua balabant
Fortassean corrigendum, P asimq; præcia pecua. Præ
cia à præciendo, quòd clamore & balatu pastorem
antecedant. certè eodem modo Præciæ dicti tam
quam proclamatores quidam, qui Flamines antea
debant, & clamore opus fieri prohibebant: de quo
bus vide Festum.*

In No-

In Nobilis.

At. Diom. *Me Argos referam, nam hic suam nobilis, ne
cui cognoscat noto.*

Refecto & literarum ductu restituo, Ego me Argos re-
feram, nam hic cluo iam gnobilis. In Insolens.

Attius Diom. *Ita è fletu & tenebris obstinatus speciem
amissi luminis Conspiciunt insolentiam.*

Propius germanam scripturam editio Nonij vetus
Veneta; è qua, eiecto dumtaxat E, scribo: *Ita fletu &
tenebris obstinatus speciem amissi luminis. Speciem lumi-
nis dixit pereleganter pro visu. Specere enim & spi-
care antiquè vidère est.* In Exanclare.

Attius Diom. *Ferè exanclauimus tyranni ingenium se-
num & execrabile.*

Amendum, Feri: vt ad tyrannum referatur.

In Caussari.

Attius Medea. *Qui potis est repelli quisquam, vbi nullus
est caussandi locus.*

Verum est, reselli, arguta sententia. Nemo, ait, con-
uenitur, cui sui purgandi potestas non datur.

In Tabificabile.

Attius Medea. *Par neci orbificor liberorum letho & tabi-
ficabili.*

Amendo, Pernici orbificor. In Aucupau.

Idem Medea. *Ego me extollo in abietem, altè ex tuto pro-
spectans aucupo.*

Facilius esse opinor, prospectum aucupo. *Exempla su-
perposui, & alia vbique obuia.*

CAPVT XXII.

Aduersa. Ilij. *Addubitarum de Plauti versu Bacchidi-
bus: alius indidem emendatus.*

SCENA, Iamdudum Pistoclère.

Quo

Quo nunc capeſſis tete hinc aduerſa via
Cum tanta pompa?

An hîc aduerſa via, quam infeliciter & diis trauſi-
ingreſſus ſis? an verius eſt, *auerſa via*. Vt ſignificat
quod explicauit pluribus Aſinaria, ſic:

— *hac quidem non venit, angiporro*

• *Illac per hortum circuit clam, ne qui ſe videret.*
Sed inclinât animus credere, fuiſſe olim:

• *Quo nunc capeſſis tete hinc aduerſa via.*

ob ea quæ antecedunt: ea verò quæ publicè
fulciendo verſui videntur excogitata. Aduerſa
eſt *ater*, & ſominis mali. Poëta vetus apud
Ceronem.

• *Soluere imperat ſecundo rumore atque aduerſa via.*

Scena, Atridæ duo.

• *In dolis ego capreſus ſum, ille mendicans penè interit.*

• *Dum ibi exquirat fata illorum, aſimiliter multi
erigit.*

Res eſt non coniectura, *fata Illorum*. Ilij pro Illi-
bus de quòrum fatis hîc agit. Sic poëta neſcio
Ilius Hector.

CAPVT XXIII.

• *Mos antiquus in nuptiis. Mutinus Tritinus. Mutinus
10. Mutoniatuſ. Preſidère. Correctuſ Lactantiuſ,
locis duobuſ Lucilliuſ.*

MIRA ſup^{er}ſtitio fuit veterum in omnium
rum primitiis diis ſuis conſecrandis. Et vide
ineptias, & ride. etiam noua nupta, prius quam
maritum deduceretur, obſceni Dei in ſinum locatur;
tur; vt hic quoque iure ſuo pudicitiam eius præ-

Ant. M.
Varia L.
LII
28

boni frustrari ne videretur: auctor Lactantius di-
 citur Institutionum primo. Et Tutinus, in cuius
 podendo nabentes president, ut eadem pudicitiam prior
 praeboasse videatur. Emendo, Mutinus, siue Mutis,
 Tutinus. Tutinus deus quod equidem sciam necdum
 curus est, & nihil huc facit siue Tutulinus siue Tu-
 tinus, quis tuendi nostri, si credimus, cura est. Mu-
 tinus autem Latio, qui Graecia Priapus, teste Diuo
 Augustino: idemque Festo Mutinus Titinus dici-
 tur. Faciebant illi sacra velata, vnde nuptae dicitur
 & in togis praetextis, vnde, quia dum porro ita
 debaccerentur ad maritum acclamabantur, festo
 in dictionem abierunt verba nupta & praetextata
 pro libris & obscenis. Ab hoc Mutino & in nobis
 quo sumus mutinum dicimus, & mutones siue
 mutonios bene valatos, & quibus poculum, istud
 virile, calaritas non attingit. Manavit exinde la-
 tium, ut iaceretur in quemuis impurum. Lucillius:

Et muton' manum perscribere posse tagacem.
 Verbum reponendum Sulpicor duobus eius-
 dem Lucillij locis apud Nonium. primum in Se-
 rum:

In numero quorum nunc primum Trebelliu' multo
 Obmarsebat, febris, senium, vomitus, pus.

Malim Trebelliu' muto. quamquam vulgatum illud
 defendi posse non negem: ut & in Nebulo:

Nugator quidam ac nebulo su maximu' muto.
 Legebam tamen, set maximu' muto. Recte autem in
 Lactantio est, president. Praesider enim verbum in
 talio operantium proprium: in eo more suo ex ambi-
 golo luit Plautus Mostellaria:

Ego interim hanc aram occubo. I H. quid ita? I R.
 nullam rem sapis.

Ne enim

creti
 ctiones

Ne enim illi confugere huc possint, quæstioni quædam,
Hic ego tibi præsidebo: ne interbitet quæstio.

CAPVT XXIV.

Plauti Stichus emendata locis duobus, vno Trinummus, vno
Titinnius leniter.

STICHO, Scæna Mercurius Iouis:

Heram ex errore eximam, benefacta maiorum meo

Exaugeam, atque illam augeam ex insperato à portu

Verba postrema vitij manifesta sunt: emendo, v

erat à portu bono: vel, si mauis litterarum ductum

qui, ob portum bono. Bonum ob portum est: quod

portu est. Ob enim antiquè significat ad. Ennius

Ob Romam noctu legiones ducere cepit.

Ad autem in loco motum sæpe significat, Ruden

Neque quini lenonem ad portum prebendere.

Alterum tamen magis probant, quæ infra sequuntur

Dinacij verba:

— ita celeritè in curriclo

Properè à portu tui honoris caussa. P. A. ecquid apponit
boni?

Mox, Eadem Scæna:

Commodum radiosus sol esse superabat è mari.

Rectum opinor esse, sol sese superabat è mari. Super

bat pro tollebat ἐπεσυντῆκας ἀποχρισμῶν. Ità penetrat

se in domum idem Plautus, emigrare se aditibus

xit Titinnius. sic enim eius versum emendo apud

Nonium in Seniam: — quot pestes, iurgia, fœ

Sesemet hisced emigrarunt adibus.

Et plurimis locis apud Plautum sese & esse locis

inuicem mouerunt. ita quod editur Trinumo scæ

prima:

Indig

Indignum ciuitate hac esse viuere,
 nemo dubitabit, saltim non imperitissimus, rectè à
 te emaculatum,
 Indignum ciuitate ac sese viuere.

CAPVT XXV.

M. Varro quinto De lingua Latina emendatus.

MIRVM est quantulum mendum quantas saepe
 tenebras in bonos libros inuehat. vel hunc locum M.
 Varronis libro De lingua Latina quinto quis hacte-
 nus intellexit? Nam Flamen Dialis auspicatur vinum. *Amian-
 ti* ut iussu vinum legere, agna Ioui facit: inter cuius exta &
 Flamen prorsus vinum legit. Omnes certè ante
 me acceperunt iussisse Flaminem vinum legi, tum
 Ioui fecisse: quo nihil à sententia Varronis alie-
 nis, & manifesto arguunt vanitatem sequentia. Sed
 leuissimam erroris causam: syllabæ duæ coalue-
 runt, quibus diuisis non meridiè clarior lux est, quàm
 huius loci sententia. Lego, & ut ius sit vinum legere. Ut
 faciat, inquit, & ius fasque sit vinum legere, flamen
 Iouis agna Ioui facit; tum ipse inter exta erectus vin-
 um auspicatur.

C IANI